

Aleksandra Czarnecka, Anna Słocińska
Politechnika Częstochowska

Anna Dunay
Szent István University

Evrin Kabukcu
Manisa Celal Bayar University

Zrównoważony rozwój jako podstawa formułowania strategii rozwoju jednostek samorządu regionalnego

Streszczenie

Zagadnienie zrównoważonego rozwoju współcześnie uznawane jest za czynnik wyznaczający kierunki rozwoju, zarówno w ujęciu krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Termin „zrównoważony rozwój”, wprowadzony do dyskusji publicznej w latach 70., przechodził przeobrażenia i obecnie używany jest w różnorodnym znaczeniu. Ze względu na fakt, iż idea zrównoważonego rozwoju jest koncepcją promowaną w dokumentach UE, jej odniesienia stanowią podstawę do konstruowania lokalnych polityk rozwojowych.

Celem artykułu jest charakterystyka roli zrównoważonego rozwoju jednostek samorządu regionalnego w kontekście formułowania ich strategii rozwoju. W tekście podjęto próbę porównania strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju regionalnego polskich województw z analogicznymi dokumentami wybranych krajów europejskich (Węgry, Turcja), pod kątem odniesień do koncepcji zrównoważonego rozwoju. W ramach porównań regionalnych dokumentów strategicznych analizie poddano również strategię promocji regionów ze względu na wykorzystanie idei zrównoważonego rozwoju jako elementu promocyjnego.

Analiza pozyskanego materiału wskazuje, iż władze regionalne mają świadomość konieczności uwzględniania koncepcji zrównoważonego rozwoju, jednak w praktyce projektowania regionalnych strategii rozwojowych większość z nich wykorzystuje jedynie wybrane aspekty idei zrównoważonego rozwoju.

Słowa kluczowe: zrównoważony rozwój, rozwój regionalny, strategia rozwoju regionu.

Kody JEL: H70, M31, O20, R58, Q56, Q58

Wstęp

Istotnym zadaniem nałożonym na europejskie jednostki samorządu terytorialnego jest kształtowanie ich rozwoju w aspekcie regionalnym i lokalnym. Przez rozwój ten rozumie się specyficzną kategorię rozwoju społeczno-gospodarczego. W polskim systemie podziału administracyjnego za rozwój regionalny odpowiadają województwa, natomiast gmina i po-

wiat należą do kluczowych podmiotów zarządzania gospodarką lokalną, odpowiedzialnych za planowanie i prowadzenie polityki lokalnego rozwoju w określonych ramach prawnych i systemowych.

Od kilku lat w zarządzaniu jednostkami samorządu terytorialnego widoczny jest wzrost zainteresowania koncepcją zrównoważonego rozwoju. Odniesienia do tej koncepcji znaleźć można w dokumentach strategicznych wszystkich szczebli podziału administracyjnego. Należy nawet stwierdzić, iż na poziomie krajowym koncepcja ta jest ideą wyznaczającą kierunki rozwoju dla szczebli niższych. Reguła ta dotyczy nie tylko Polski, ale także innych krajów UE oraz krajów aspirujących do członkostwa w UE.

Celem opracowania jest ustalenie, jak silnie idea zrównoważonego rozwoju odzwierciedla się w strategiach rozwoju regionalnego Polski, Węgier i Turcji oraz czy jest wykorzystywana w promocji jednostek samorządu regionalnego.

Rozwój jednostek samorządu regionalnego w aspekcie zrównoważonego rozwoju

Rozwój regionalny cechuje daleko idące zróżnicowanie, które jest zdeterminowane przez potencjał obszaru danej jednostki. Zaliczyć do niego można różnorakie walory użytkowe, które decydują o jego atrakcyjności i przewidywanych korzyściach, zarówno dla mieszkańców, jak i podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. (Wojciechowski 2012, s. 213)

Niezależnie od przyjętej perspektywy rozwojowej należy podkreślić, że rozwój regionalny jest procesem rozciągniętym w czasie, a jego efekty mogą być zauważalne w odległym horyzoncie czasowym od momentu podjęcia inicjatywy rozwojowej. W procesie kształtowania i realizacji strategii rozwojowych istotną rolę odgrywa aspekt społeczny, na który składają się elementy kulturowe, demograficzne i środowiskowe określające potrzeby mieszkańców. Zatem rozwój można uznać za sposób radzenia sobie ze zmianami, przez budowanie konsensusu obejmującego całą społeczność w celu tworzenia lepszej przyszłości gospodarczej (Dziurbejko 2006, s. 77). Najczęściej jako cel rozwoju regionalnego wskazuje się jakość życia obywateli, rozumianą jako zdolność do zaspokajania potrzeb, obecnego i przyszłych pokoleń (Kronenberg, Bergier 2010, s. 24; Costanza i in. 2007).

Takie ujęcie zagadnienia rozwoju regionalnego zbieżne jest z koncepcją zrównoważonego rozwoju (Katez i in. 2005). Zgodnie z definicją, zaczerpniętą z Raportu Światowej Komisji Środowiska i Rozwoju, rozwój zrównoważony wymaga zachowania, w takim samym stopniu, kapitału przyrodniczego, jak i kapitału społecznego, od których uzależnione są przyszłe możliwości rozwoju jednostki samorządowej. Podkreśla się jednocześnie, iż proces ten ma na celu zaspokojenie aspiracji rozwojowych obecnego pokolenia, w sposób umożliwiający realizację tych samych dążeń następnym pokoleniom. Jest to ujęcie zgodne z definicją terminu zrównoważonego rozwoju, użytą w raporcie Gro Harlem Brundtland (*Sustainable Development...* 2010).

W procesie budowania strategii regionalnych, implementujących koncepcję zrównoważonego rozwoju, specyficznym wyzwaniem jest budowa planów rozwojowych, uwzględniających nierównomierność rozłożenia czynników ekonomicznych, społecznych i środowiskowych, decydujących o atrakcyjności poszczególnych obszarów wchodzących w skład regionów oraz nierównomierność w poziomach rozwoju tych obszarów. Wydaje się, iż regiony budują własne strategie rozwojowe pozwalając, aby w pewnych obszarach regionu priorytetem rozwojowy stanowiły aspekty ekonomiczne, w innych społeczne lub środowiskowe.

Metodologia badań

Mimo stosunkowo bogatej literatury, dotyczącej promocji jednostek terytorialnych spójnej z wytycznymi zawartymi w strategiach rozwoju, w praktyce działań promocyjnych regionów w badanych krajach obserwuje się, iż większość z nich realizuje działania promocyjne w sposób niezaplanowany, chaotyczny. Można przypuszczać, iż pochłaniają one pieniądze, nie przynosząc jednak wymiernych efektów. W związku z tym postanowiono przeprowadzić wstępne badania dotyczące zastosowania koncepcji zrównoważonego rozwoju w budowaniu regionalnych strategii rozwojowych oraz spójności strategii promocji regionu z założeniami strategii rozwoju w aspekcie wspomnianej koncepcji. W ramach założeń badawczych przyjęto, iż każdy region w badanych krajach posiada zatwierdzony dokument dotyczący strategii rozwoju oraz dokument opisujący przyjętą strategię promocji. Wykorzystanie koncepcji zrównoważonego rozwoju w obu typach dokumentów oceniono pod kątem odniesień do koncepcji zrównoważonego rozwoju.

Zrównoważony rozwój jako podstawa budowania wizerunku jednostki samorządowej – obserwacja praktyk regionalnych

Polska

W ramach podziału administracyjnego Polski wyróżnia się 16 województw, które odpowiadają definicji regionu funkcjonującego w strukturach UE. Każde z województw jest administracyjnie samodzielne oraz kreuje rozwój regionu. Jak wynika z ustawy o samorządzie województwa (Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa) oraz ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju), strategie przyjmowane przez sejmiki województw winny zachowywać spójność programowania strategicznego. Dotyczy to przede wszystkim spójności z nowymi, krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi, takimi jak dokument: *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*; *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*; *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności*; *Sredniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020*, a także z innymi, takimi jak

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie. We wszystkich wymienionych dokumentach wskazuje się na wymóg kształtowania scenariuszy rozwoju społeczno-gospodarczego z wykorzystaniem koncepcji zrównoważonego rozwoju. Takie podejście ma za zadanie zapewnienie pełnego wykorzystania wszystkich potencjałów regionu, do których zalicza się gospodarcze, społeczne, jak i instytucjonalne elementy. Analizując praktykę rozwoju regionalnego, podkreśla się znaczenie i rolę zwiększania konkurencyjności regionów. Akcentuje się zatem konieczność specjalizacji regionów opartej na ich zasobach i możliwościach rozwojowych, co wydaje się jednak być w pewnej sprzeczności do koncepcji zrównoważonego rozwoju.

W toku badań metodą *desk reaserch* (strony internetowe Biuletynu Informacji Publicznej oraz strony urzędów marszałkowskich poszczególnych województw) ustalono, iż wszystkie regiony (województwa) posiadają zatwierdzony dokument opisujący strategię rozwoju. Niestety, żaden z nich nie zawiera w swoim tytule lub podtytule odniesienia do terminu „zrównoważony rozwój”. Takie odniesienie sugerowałoby silne nastawienie strategii na tę właśnie koncepcję rozwojową. Interesujące jest, iż analogiczne strategie rozwojowe, opracowywane na poziomie lokalnym, czyli gminnym, bardzo często zawierają już w tytule odwołanie do zrównoważonego rozwoju. Po przeanalizowaniu 16 dokumentów strategicznych regionów, stwierdzono, iż 14 z nich przyjmuje perspektywę rozwojową do roku 2020, natomiast w odniesieniu do dwóch pozostałych przygotowano dokumenty obejmujące horyzont 2030 roku. Taka rozbieżność w perspektywie planowania może wynikać z różnego horyzontu czasowego, ujmowanego przez poszczególne dokumenty strategiczne na poziomie krajowym.

Strategie rozwoju regionalnego są obszernymi dokumentami (200 do 300 stron, a niekiedy i więcej), w których zawarta jest zarówno diagnoza stanu obecnego, z uwzględnieniem posiadanych zasobów, jak i przewidywane kierunki rozwoju. W trakcie analizy treści dokumentów zauważono zróżnicowany poziom odniesień do terminu „zrównoważony rozwój”. I tak, w jednym z dokumentów termin ten został użyty tylko raz (przypadek województwa warmińsko-mazurskiego), podczas gdy w innym do koncepcji zrównoważonego rozwoju odniesiono się 41 razy (województwo małopolskie). W pozostałych przypadkach liczba odniesień wahała się od 5 do 36. W wielu dokumentach odnaleźć można nie tyle pełne powiązanie strategii rozwojowej regionu z ideą zrównoważonego rozwoju, ile raczej implementację tej koncepcji w poszczególne obszary zadaniowe. I tak na przykład, mowa jest o zrównoważonym rozwoju transportu czy też zrównoważonej gospodarce odpadami. Taki rozkład odniesień pokazuje, iż podejście to, choć promowane w wytycznych UE, nie jest uznawane przez wszystkie regiony Polski za kluczowy wyznacznik rozwoju. Taka sytuacja wynikać może z faktu, iż koncepcja zrównoważonego rozwoju wymaga wieloaspektowego spojrzenia, zaangażowania wszystkich interesariuszy oraz dużej aktywności obywatelskiej. Koncepcja ta narzuca również ograniczenia w wykorzystywaniu zasobów, będących w posiadaniu regionów, które zazwyczaj odgrywają istotną rolę w rozwoju gospodarki regionalnej. Stąd też w niektórych, skrajnych przypadkach idea zrównoważonego rozwoju może nawet stać w sprzeczności z interesami gospodarczymi regionu. Nic więc dziwnego, iż władze

regionów w postanowieniach dokumentów strategicznych przyjmują postawy zachowawcze, obawiając się trudności w realizacji tego typu „rygorystycznych” strategii.

Druga faza badania obejmowała analizę strategicznych dokumentów dotyczących promocji regionu. W wyniku badań odnotowano, iż jedynie dwa regiony (mazowiecki i świętokrzyski) przyjęły strategię promocji, kolejne cztery (lubelski, łódzki, podkarpacki, warmińsko-mazurski) opracowały dokument strategiczny dotyczący kreacji i promocji marki regionu. W przypadku województwa wielkopolskiego przyjęto strategię promocji gospodarczej. W przypadku pozostałych 9 regionów nie odnaleziono informacji na temat jakichkolwiek aktualnych dokumentów promocyjnych (stan na maj 2016). Regiony te posiadają jedynie dokumenty zatwierdzające projekty logo, herbu, symboliki i kolorystyki oraz hasła promocyjnego regionu. Działania promocyjne zostały tu zatem potraktowane w sposób powierzchowny, skupiający się jedynie na rozpowszechnianiu wizualnych atrybutów regionu.

W odniesieniu do strategicznych dokumentów dotyczących promocji ustalono, iż wprawdzie pojawiły się w nich (choć nie we wszystkich) pojedyncze odniesienia do koncepcji zrównoważonego rozwoju, ale tylko w jednym przypadku (województwo podkarpackie) strategia promocji została opracowana w sposób spójny z przyjętą strategią rozwoju, traktując region w sposób kompleksowy jako megaprodukt. Również sama idea zrównoważonego rozwoju regionu została potraktowana jako swoisty produkt, a zaproponowane instrumentarium marketingowe było rozbudowane i dostosowane do przyjętych kierunków rozwoju.

Węgry

Według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS2) w ramach obszaru Węgier wyróżnia się 7 regionów. Pierwszy z nich obejmuje centralne Węgry wraz ze stolicą Budapesztem oraz prowincją Pest. Pozostałe 6 regionów to: Centralna, Zachodnia i Południowa Transdanubia, Północne Węgry, Południowa i Północna Wielka Równina (www 5). W poprzednim okresie programowania 2007-2013 (dokumenty: *New Hungary Development Plan* oraz *New Széchenyi Plan*) Węgry posiadały siedem oddzielnych regionalnych programów operacyjnych, dla każdego z regionów. Od roku 2014, w ramach dyrektyw planistycznych Széchenyi 2020, zostały zdefiniowane jedynie dwa regionalne programy operacyjne: Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program – VEKOP (Competitive Central Hungary Operational Programme) oraz Terület- és Településfejlesztési Operatív Program – TOP (Territorial and Settlement Development Operational Programme). Pierwszy z wymienionych programów (VEKOP), dotyczący Węgier Centralnych, reprezentuje programy i plany rozwojowe charakterystyczne dla dobrze rozwiniętego obszaru centralnych Węgier, który nie może być finansowany w ramach Europejskiego Funduszu Spójności. Celem tego programu jest zwiększenie ekonomicznej stabilności regionu, wsparcie dla działań z zakresu badań i rozwoju, a także zrównoważonego rozwoju oraz zwiększania ekologicznej świadomości mieszkańców. Jako priorytety rozwojowe w tym dokumencie wymienia się: zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw; badanie, rozwój oraz innowacyjność, a także rozwój infokomunikacji.

Natomiast drugi z omawianych programów regionalnych (TOP) został sformułowany dla pozostałych 6 regionów reprezentujących słabiej rozwinięty obszar Węgier. Za główne cele rozwojowe dla tego obszaru przyjęto poprawę gospodarki oraz zatrudnienia. W tym dokumencie sformułowano 7 priorytetów rozwojowych, do których zalicza się: rozwój gospodarki regionalnej oraz promocję zatrudnienia, rozwój środowiska w obszarach miejskich, przekształcenie gospodarki w niskoemisyjną, zwłaszcza w obszarach miejskich, wzmocnienie inkluzji społecznej oraz rozwój usług publicznych, wzmocnienie aktywności obywatelskiej dla rozwoju lokalnego, rozwój lokalnego kapitału ludzkiego oraz wsparcie techniczne. Obecnie trwają prace nad przygotowaniem oddzielnych strategii rozwoju regionalnego, jednak zależne są one od zintegrowanego terytorialnego programu inwestycyjnego (*Integrated Territorial Investment*) oraz lokalnych programów rozwoju aktywności obywatelskiej (*Community-led Local Development*).

W strategicznych dokumentach rozwoju regionalnego można odnaleźć odniesienia do zrównoważonego rozwoju, choć nie są one zbyt częste. W analizowanych dokumentach termin ten pojawia się 10 i 12 razy. Biorąc pod uwagę fakt, iż Węgry, podobnie, jak i Polska, przystąpiły do struktur UE w 2004 roku i obowiązują je te same dyrektywy unijne, można by ocenić krytycznie taki stan rzeczy. Należy jednak pamiętać, iż po pierwsze, opracowane strategie pełnią funkcję dokumentów przejściowych, po drugie zaś, zwłaszcza dokument TOP, odnosi się wprawdzie do obszarów reprezentujących podobnie niski poziom rozwoju gospodarczego, ale jednak różnorodnych pod względem środowiskowym i społecznym. Prawdopodobnie z tych samych powodów nie odnaleziono, w toku badań, dokumentów dotyczących promocji analizowanych regionów.

Turcja

Nieco odmiennym przypadkiem jest Turcja, która nie należy do UE, choć pretenduje do jej struktur, w związku z czym można by oczekiwać, iż będzie ona wdrażać dyrektywy unijne, również te odnoszące się do zrównoważonego rozwoju.

Turcja jest podzielona na 74 prowincje, które odpowiadają obszarom zlokalizowanym wokół głównych miast. Prowincje te dla celów statystycznych zostały połączone w siedem regionów odpowiadających obszarom geograficznym, niestanowiących jednostek administracyjnych. W okresach programowania 2000-2006 oraz 2007-2013 w ramach polityki przedakcesyjnej, regionalne struktury administracyjne rozpoczęły implementację wybranych obszarów polityki UE. Dotyczyło to zwłaszcza aspektów prawnych i instytucjonalnych. W związku z tym powstały agendy rozwoju regionalnego (Regional Development Agencies – RDAs), których zadaniem było zaaranżowanie współpracy aktorów ekonomicznych i politycznych w celu kształtowania polityki służącej rozwojowi regionalnemu (Beleli 2005). Agencje te zobowiązane są do odgrywania aktywnej roli w zarządzaniu polityką regionalną oraz zwiększania rozwoju regionalnego. W tym celu zobowiązane są do organizowania wszelkiego rodzaju wsparcia, w tym również finansowego, dla realizacji projektów rozwojowych przez integrację sektorów: publicznego, prywatnego oraz NGO (*State*

Planning Organisation 2006; Koçak 2010). Głównym zadaniem agencji jest eliminowanie różnic w rozwoju poszczególnych regionów przez zwiększenie współpracy wymienionych wcześniej sektorów; efektywne wykorzystanie zasobów właściwych dla lokalizacji poszczególnych regionów; przyspieszenie rozwoju regionalnego w harmonii z krajowymi planami i programami w zakresie potencjałów lokalnych; zapewnienie zrównoważonego rozwoju i minimalizację różnic występujących wewnątrz regionów oraz pomiędzy nimi. W ramach struktur administracyjnych Turcji działa 26 regionalnych agencji rozwoju. Wszystkie posiadają zatwierdzone strategiczne programy lub plany rozwoju regionalnego. Dotyczą one jednak różnych horyzontów czasowych: 2010-2013, 2012-2016 oraz 2014-2023. Jak widać, perspektywy te nie odpowiadają europejskim okresom programowania i przez to mogą być niespójne z aktualnymi wytycznymi UE w zakresie rozwoju regionalnego.

W toku badania zanalizowano również dokumenty przygotowane dla 74 regionów Turcji w zakresie planów dotyczących rozwoju regionalnego. W 17 z badanych dokumentów nie odnaleziono żadnych odniesień do koncepcji zrównoważonego rozwoju. W pozostałych planach odwołania te pojawiają się, lecz niezbyt często (przeważnie 1 do 12 razy, odnotowano również odwołania w liczbie 14, 16 i 19, a największa liczba odwołań to 22). Jest to zaskakująca sytuacja, jako że idea zrównoważonego rozwoju jest niezwykle popularna w tureckiej literaturze naukowej przedmiotu, ponadto Turcja stanowi przykład bardzo szybko rozwijającego się kraju, aspirującego jednak do standardów europejskich.

W odniesieniu do strategicznych regionalnych dokumentów promocji i marketingu należy zauważyć, iż jedynie dwie agencje rozwoju regionalnego posiadają dokument, w którym odnoszą się do koncepcji zrównoważonego rozwoju. W przypadku pozostałych agencji, podobnie jak to się ma w przypadku Polski, zatwierdzono dokumenty dotyczące promocji, które koncentrują się jedynie na atrybutach promocji wizualnej.

Podsumowanie

Analizując pozyskany materiał badawczy, można stwierdzić, iż w omawianych przypadkach Polski, Węgier i Turcji, koncepcja zrównoważonego rozwoju, choć zawarta w licznych dokumentach UE (*Sustainable development in the European Union...* 2013), napotyka na poziomie wdrożenia na przeszkody. Wpływ na taką sytuację mają różne czynniki o charakterze prawnym, ekonomicznym czy społecznym. Widoczne jest to szczególnie w odniesieniu do Polski i Węgier, które reprezentowały podobny poziom rozwoju gospodarczego w momencie wejścia do UE w 2004 roku, a obecnie w odniesieniu do analizowanych kwestii są na różnych etapach. O znaczeniu koncepcji zrównoważonego rozwoju świadczyć może fakt, iż nawet kraje aspirujące do struktur UE podkreślają zainteresowanie tą koncepcją na poziomie strategicznym, czego przykładem jest Turcja.

Wydawać by się mogło zatem, iż wdrażanie założeń zrównoważonego rozwoju stanowi element priorytetowy w kształtowaniu polityki regionalnej. Analizując jednak szczegółowo strategiczne dokumenty rozwoju regionalnego w wybranych krajach zauważa się, iż w praktyce idea ta konfrontowana jest z sytuacją, w której interesy gospodarcze wpływające

na poziom zaspokojenia potrzeb społecznych, wygrywają z interesami środowiskowymi. Można więc powiedzieć, że „tu i teraz” dominuje nad „tym, co w przyszłości”. Ponadto, idea zrównoważonego rozwoju nie jest również ważnym elementem promocji, którym mogłaby być. Region – jako produkt – jest wymagającym przedmiotem działań marketingowych. Konieczne jest nie tylko zdefiniowanie kierunków i poziomów rozwoju, ale także wyraźna specyfikacja grup docelowych, do których kierowany jest przekaz. Nic więc dziwnego, iż tak wiele trudności nastęrcza promowanie samej idei regionalnego zrównoważonego rozwoju, która może być w sprzeczności z oczekiwaniami interesariuszy. Wydaje się również, iż wdrożenie tej koncepcji jest warunkowane wyraźnym i zdecydowanym określeniem obszarów rozwojowych. Dodatkowo stwierdzić można, że promocja regionów, jako forma działań władz regionalnych, jest zaniedbywana i redukowana do rozpowszechniania i utrwalania w świadomości społecznej tylko wizualnych atrybutów.

Przeprowadzone badania wstępne niewątpliwie stanowią jedynie podstawę do dalszych pogłębionych analiz, szczególnie ze względu na fakt, iż na poziomach lokalnych idea zrównoważonego rozwoju wydaje się być silniej wykorzystywana, niż na poziomie regionalnym.

Bibliografia

- Beleli Ö. (2005), *Regional Policy And Eu Accession: Learning From The Gap Experience*, “Turkish Policy Quarterly”, No. 3(4).
- Competitive Central Hungary Operational Programme (2016), <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=576&langId=en> [dostęp: 22.06.2016].
- Costanza R., Fisher B., Ali S., Beer C., Bond L., Boumans R., Danigelis N. L., Dickinson J., Elliott C., Farley J., Elliott Gayer D., MacDonald Glenn L., Hudspeth T., Mahoney D., McCahill L., McIntosh B., Reed B., Abu Turab Rizvi S., Rizzo D.M., Simpatico T., Snapp R. (2007), *Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being*, “Ecological Economics”, Vol. 61.
- Dziurbejko T. (2006), *Planowanie rozwoju gminy jako instrument pozyskiwania funduszy pomocowych Unii Europejskiej*, Difin, Warszawa.
- Kates R.W., Parris T.M., Leiserowitz A.A. (2005), *What Is Sustainable Development? Goals, Indicators, Values, And Practice*, “Science and Policy for Sustainable Development”, Vol. 47, No. 3.
- Koçak S.Y. (2010), *The Comparison between Hungary and Turkey: Regional Development Agencies*, “Petroleum - Gas University Of Ploiesti Bulletin, Economic Sciences Series”, No. 62(2).
- Kotler Ph., Lee N.R. (2006), *Marketing in the Public Sector (paperback): A Roadmap for Improved Performance*, “Wharton School Publishing”.
- Kowalczyk A. (2013), *Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy i ekologiczny gminy wiejskiej jako wspólny przedmiot działania lokalnej jednostki samorządu terytorialnego, lokalnej grupy działania i lokalnej organizacji turystycznej*, „Handel Wewnętrzny”, nr 5(A).
- Kronenberg J., Bergier T. (2010), *Wyzwania zrównoważonego rozwoju w Polsce*, Fundacja Sendzimir, Kraków.
- State Planning Organisation (SPO) Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun* (2006), Law on the Establishment and Responsibilities of Regional Development Agencies, Ankara.

- Sustainable development in the European Union. 2013 monitoring report of the EU sustainable development strategy, 2013 edition*, (2013), European Union, Collection: Statistical books, Eurostat. European Commission; EUROPE 2020, A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. EUROPEAN COMMISSION, Brussels, 3.3.2010.
- Sustainable Development: From Brundtland to Rio 2012* (2010), United Nations Headquarters, New York,
http://www.un.org/wcm/webdav/site/climatechange/shared/gsp/docs/GSP1-6_Background%20on%20Sustainable%20Devt.pdf. [dostęp: 22.06.2016].
- Territorial and Settlement Development Operational Programme* (2016),
<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=576&langId=en> [dostęp: 22.06.2016].
- Terület – és Településfejlesztési Operatív Program* (Territorial and Settlement Development OP) (2016), <https://www.palyazat.gov.hu/node/56575> (in Hungarian) [dostęp: 22.06.2016].
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 1998 r. Nr 91, poz. 576 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2006 r. Nr 227, poz. 1658).
- Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program* (Competitive Central Hungary Operational Programme) (2016), <https://www.palyazat.gov.hu/node/56579> (in Hungarian) [dostęp: 22.06.2016].
- Wojciechowski E. (2012), *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym*, Difin, Warszawa.
- (www 1) http://ec.europa.eu/europe2020/index_pl.htm. [dostęp: 22.06.2016].
- (www 2) http://mr.bip.gov.pl/strategie-rozwoj-regionalny/17847_strategie.html [dostęp: 22.06.2016].
- (www 3) <http://polska2030.pl/dlugookresowa-strategia-rozwoju-kraju-polska-2030-trzecia-fal-nowoczesnosci/> [dostęp: 22.06.2016].
- (www 4) <http://www.un.org/documents/ga/res/42/ares42-187.htm> (data odczytu 31.03.2016) [dostęp: 22.06.2016].
- (www 5) <https://hungaryforyou.wordpress.com/2013/08/26/counties-districts/> [dostęp: 22.06.2016].
- (www 6) https://www.mr.gov.pl/media/3336/Strategia_Rozwoju_Kraju_2020.pdf [dostęp: 22.06.2016].
- (www 7) https://www.mr.gov.pl/media/3337/KSRR_13_07_2010.pdf [dostęp: 22.06.2016].

Sustainable Development as a Basis for Formulating of the Regional Development Strategies

Summary

Today, the issue of sustainable development is recognised as a factor defining the directions of development, in terms of national, regional and local levels. The term ‘sustainable development’, introduced to the public discussion in the 1970s, has been transformed and now is used in a variety of context. Due to the fact that the idea of sustainable development is a concept promoted in the documents of the EU, its references are the basis for constructing local development policies.

The aim of the article is to characterise the role of sustainable development for regions on the basis of their development strategies. The text is an attempt to compare the strategic documents for the development of regional Polish provinces

with similar documents from the selected European countries (Hungary, Turkey), in terms of the concept of sustainable development. Within the comparison of regional strategies there were also analysed strategic documents of regions promotion due to the use of the concept of sustainable development as a promotional item.

The analysis of the collected material shows that the regional authorities are aware of the need to include the concept of sustainable development, but in practice the design of regional development strategies is focused only on the selected aspects of sustainable development.

Key words: sustainable development, regional development, development strategy of the region.

JEL codes: H70, M31, O20, R58, Q56, Q58

Устойчивое развитие – основа формулирования стратегии развития единиц регионального самоуправления

Резюме

Вопрос устойчивого развития в настоящее время признается фактором, определяющим направления развития, как в национальном, региональном, так и в локальном выражении. Термин «устойчивое развитие», введенный в публичную дискуссию в 70-е годы XX века, проходил преобразования и в настоящее время его употребляют по-разному. Ввиду того, что идея устойчивого развития – концепция, поощряемая в документах ЕС, ссылки на нее представляют собой основу для формулировки местных политик развития.

Цель статьи – дать характеристику роли устойчивого развития единиц регионального самоуправления в контексте формулировки их стратегий развития. В статье предприняли попытку сопоставить стратегические документы, касающиеся регионального развития польских воеводств, с аналогичными документами избранных европейских стран (Венгрия, Турция) с точки зрения ссылок на концепцию устойчивого развития. В рамках сопоставления региональных стратегических документов провели анализ также стратегии продвижения регионов с точки зрения использования идеи устойчивого развития как элемента продвижения.

Анализ полученного материала указывает, что региональные органы власти сознают необходимость учета концепции устойчивого развития, но в практике проектирования региональных стратегий развития большинство из них использует лишь избранные аспекты идеи устойчивого развития.

Ключевые слова: устойчивое развитие, региональное развитие, стратегия развития региона.

Коды JEL: H70, M31, O20, R58, Q56, Q58

Artykuł nadesłano do redakcji w marcu 2017 roku

© All rights reserved

Afiliacje:

dr inż. Czarnecka Aleksandra

dr inż. Słocińska Anna

Politechnika Częstochowska

Wydział Zarządzania

Instytut Socjologii i Psychologii Zarządzania

Al. Armii Krajowej 19 b

42-201 Częstochowa,

e-mail: aczar11@tlen.pl

e-mail: slocinska@wp.pl

dr hab. Dunay Anna,

Szent István University

Faculty of Economics and Social Sciences

Páter Károly u. 1

Gödöllő, Węgry,

e-mail: dr.dunay.anna@gmail.com

dr Kabukcu Evrim

Manisa Celal Bayar University

Department of Design

Uncubozköy Mah., Mimarşinan Bulv. No:173

Uncubozköy/Manisa, Turcja

e-mail: evrimkabukcu@gmail.com